

A TANÍTÁS TANULÁSA: HOGYAN MŰKÖDHET EGY KUTATÁSALAPÚ GYAKORLATRA FELKÉSZÍTŐ KURZUS AZ OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉSBEN?

Elnök: **Molnár Edit Katalin**
SZTE Neveléstudományi Intézet

Opponens: **Halász Gábor**
ELTE PPK

SZIMPÓZIUM-ÖSSZEFOGLALÓ

Az utóbbi három évtizedben a tanárképzésben és -továbbképzésben is egyre inkább teret nyert a reflektív és kutató szemléletű, önmagukat folyamatosan fejlesztő pedagógusok képzésének eszménye. Ugyanakkor jelenleg viszonylag kevés teret kap a pedagógiai-pszichológiai fogalmi keretek megszerzése; a kutatási képességek, a reflexió elsajátítására pedig hagyományosan kis figyelem jut. Továbbá a hazai tanárképzésben érintettek körében nincs konszenzus arról, az egyetemi évek alatt mely tudáselemek milyen módú fejlesztése lesz hosszú távon a leghatékonyabb. Kutatásunk azt vizsgálta, hogyan tudunk kutatási és reflexiós készségeket fejleszteni pedagógiai tartalom, tanítási tevékenységbe ágyazva. Az osztatlan tanárképzésben részt vevő harmadéves hallgatók egyik kötelező tantárgyának célja a kutatásalapú tanári gyakorlatra való felkészítés. A tanórakutatás módszerét használjuk, hogy a gyakorlat és az elmélet közötti kapcsolódási pontokat felfedezzük, támogassuk a szakmáról alkotott nézetek fogalmi váltását, továbbá a pedagógiai metakogníciót, az önszabályozott tanulást, a szakmai közösséggé formálódást, a szakmai kommunikációt. A kurzust a 2016–2017-es tanév első félévében hét csoportban öt oktató tanította 137 tanárjelöltnek. A félév során a hallgatóktól gyűjtött írott és videóanyagok alapján elemeztük szakmai fejlődésük korai lépéseit. Az első előadás egyrészt a szimpóziум bevezetéseként vázolja a kutatás szervezeti keretét. Másrészt bemutatja a kutatáson belül két csoportot érintő kvázi kísérleti eljárást: itt problémaalapú tanulásszervezéssel folyt a munka. A diákok tanítási epizódjainak kvalitatív elemzése szerint e csoportokban a többiekhez képest magasabb fokú lett a félév végére a tanárjelöltek pedagógiai experimentalizmusa. A második előadás a társértékelő szövegek kvalitatív elemzésével megmutatja, a pedagógia jelenségek észlelése, a kritikai szemlélet és a kollegialitás fejlesztése során milyen indulószintet feltételezhetünk. A félév végén a csoportok egységes kurzusértékelő lapot töltöttek ki. A zárt kérdéseket a harmadik előadás négy jól interpretálható faktorba sorolja; az ezek alapján képzett összevont változók átlagai magasak, szórásai alacsonyak, ami a kurzus hatékonyságára utal. A csoportok között nem volt számottevő különbség. A negyedik előadás a kurzusértékelés nyílt kérdéseit elemzi. A hallgatók számára a tanítás lehetősége és a csoportos megbeszélés, értékelés bizonyult nyilvánvaló fejlődési alkalomnak, ám a szakirodalmi, kutatási feladatok, a kiscsoportos munka, a reflektív napló kihívás volt. Vizsgálatunk adatokat szolgáltat az osztatlan tanárképzésben tanulók szakmai fejlődéséről és szocializációjáról. Eredményeink szerint bár van átfedés az oktatói célok és a tanárjelöltek tudásváltozása között, további munkát igényel az adott lehetőségek között az optimális eredményt biztosító tanulásszervezés kialakítása a képzési programban.